

Nhận diện thủ đoạn phạm tội của tội phạm sử dụng công nghệ cao để lừa đảo chiếm đoạt tài sản

19/01/2026 09:27

(kiemsat.vn)

Lưu Hải Yến

Bài viết tập trung phân tích các phương thức, thủ đoạn phạm tội của tội phạm sử dụng công nghệ cao để lừa đảo chiếm đoạt tài sản. Đồng thời, chỉ ra vướng mắc, bất cập và kiến nghị hoàn thiện pháp luật nhằm nâng cao hiệu quả phòng chống tội phạm này trong thời gian tới.

1. Nhận diện phương thức, thủ đoạn phạm tội của tội phạm sử dụng công nghệ cao để lừa đảo chiếm đoạt tài sản

Thời gian gần đây, tình hình tội phạm sử dụng công nghệ cao để lừa đảo chiếm đoạt tài sản xảy ra ngày càng nhiều và có diễn biến phức tạp. Các đối tượng phạm tội sử dụng những phương thức, thủ đoạn tinh vi, thường xuyên thay đổi và lợi dụng không gian mạng để thực hiện hành vi lừa đảo chiếm đoạt tài sản.

Các phương thức, thủ đoạn liên quan đến công nghệ cao mà người phạm tội sử dụng để lừa đảo chiếm đoạt tài sản của nạn nhân có thể được chia thành 03 nhóm chính:

Thứ nhất, sử dụng mạng viễn thông để lừa đảo chiếm đoạt tài sản. Người phạm tội thông qua các cuộc gọi, tin nhắn điện thoại để lừa dối chủ tài sản khiến họ tin tưởng và trao tài sản của mình. Với các cuộc gọi, tin nhắn qua mạng viễn thông, người phạm tội thường giả danh những người có thẩm quyền, có vị trí, vai trò nhất định trong xã hội, trong mối quan hệ với nạn nhân để tạo sự tin tưởng, chẳng hạn như công an, giáo viên, nhân viên ngân hàng, nhân viên cung cấp dịch vụ viễn thông... Một số thủ đoạn thường thấy trong hình thức sử dụng mạng viễn thông để lừa đảo là: Mạo danh nhân viên công ty viễn thông để yêu cầu cung cấp thông tin cá nhân và chiếm quyền kiểm soát sim điện thoại; mạo danh nhân viên ngân hàng để yêu cầu khách hàng cung cấp thông tin cá nhân và mã OTP của tài khoản ngân hàng; giả danh thầy, cô giáo thông báo tin học sinh bị tai nạn cho phụ huynh và yêu cầu chuyển tiền để cấp cứu; giả danh công an yêu cầu nạn nhân chuyển tiền vì liên quan đến các

hoạt động phạm tội... Hậu quả là nạn nhân có thể bị thiệt hại từ vài triệu tới hàng tỉ đồng.

Thứ hai, sử dụng mạng xã hội (zalo/telegram/viber...) để lừa đảo chiếm đoạt tài sản. Người phạm tội có thể kết bạn hoặc mời nạn nhân tham gia trò chuyện trên các ứng dụng zalo, telegram,... để làm quen, trao đổi và cung cấp thông tin không đúng sự thật, làm cho các nạn nhân tin tưởng để thực hiện việc chuyển tiền thông qua nhiều hình thức khác nhau như đầu tư tài chính, đánh cắp các tài khoản mạng xã hội của người khác rồi giả danh họ để lừa bạn bè, người thân chuyển tiền hoặc mua thẻ điện thoại... Việc sử dụng mạng xã hội cũng như các ứng dụng giao tiếp trực tuyến khác, hoặc thành lập các nhóm chat với nhiều người tham gia khiến số lượng nạn nhân ngày càng tăng, gây thiệt hại lớn.

Thứ ba, sử dụng các công nghệ mới trên môi trường internet hoặc các mạng xã hội để lừa đảo (như deepfake^[1], deepvoice, tạo website giả mạo để chiếm đoạt mã OTP của các giao dịch ngân hàng...). Deepfake là công nghệ được sử dụng trong các ứng dụng vui “hoán đổi khuôn mặt” với tính năng dễ dàng thay đổi khuôn mặt, giọng nói của người sử dụng vào những nhân vật nổi tiếng trong các bộ phim... Khi người dùng sử dụng các app đó, nhà cung cấp ứng dụng đã thu thập dữ liệu thông tin người dùng với khuôn mặt, giọng nói thật, khi đủ dữ liệu, những kẻ lừa đảo sẽ lợi dụng ứng dụng deepfake để tạo cuộc gọi video giả mạo người khác để thu thập thông tin hoặc lừa đảo tài chính...^[2]. Đây là thủ đoạn sử dụng công nghệ cao nguy hiểm vì nó đã khắc phục được những hạn chế của các thủ đoạn kể trên, khiến nạn nhân hoàn toàn tin tưởng để trao tài sản cho người phạm tội.

2. Một số vướng mắc, bất cập trong quy định của pháp luật hình sự liên quan đến tội phạm sử dụng công nghệ cao để lừa đảo chiếm đoạt tài sản

Thứ nhất, Bộ luật Hình sự năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2017 (BLHS năm 2015) chưa quy định “sử dụng công nghệ cao” là dấu hiệu định khung tăng nặng, mà chỉ dựa vào định lượng về tài sản bị chiếm đoạt để định khung hình phạt. Trên thực tế, có những trường hợp, người phạm tội mặc dù sử dụng “công nghệ cao” nhưng mới chiếm đoạt được một số tiền nhỏ đã bị phát hiện, bắt giữ nên chỉ bị áp dụng khung hình phạt như những trường hợp gian dối thông thường. Điều này chưa thực sự đủ sức răn đe đối với những đối tượng sử dụng công nghệ cao để phạm tội, đồng thời chưa bảo đảm hiệu quả phòng ngừa tội phạm trên thực tế.

Thứ hai, việc hiểu như thế nào là “sử dụng công nghệ cao” để phạm tội còn chưa thống nhất. Hiện nay, các văn bản pháp lý chỉ hướng dẫn “công nghệ cao” bao gồm “công nghệ thông tin và viễn thông”, tuy nhiên chưa hướng dẫn cụ thể về những thủ đoạn. Nếu chỉ sử dụng mạng viễn thông đơn thuần như gọi điện, nhắn tin để lừa dối chiếm đoạt tài sản thì có được coi là “sử dụng công nghệ cao” hay không? Điều này cần phải được hướng dẫn cụ thể để có cơ sở đề xuất các giải pháp hiệu quả nhằm đấu tranh phòng chống tội phạm sử dụng công nghệ cao, trong đó có Tội lừa đảo chiếm đoạt tài sản.

3. Một số đề xuất, kiến nghị

Thứ nhất, bổ sung tình tiết định khung tăng nặng “sử dụng công nghệ cao” vào điểm g khoản 2 Điều 174 BLHS năm 2015. Cụ thể:

“Điều 174. Tội lừa đảo chiếm đoạt tài sản

...

2. Phạm tội thuộc một trong các trường hợp sau đây, thì bị phạt tù từ 02 năm đến 07 năm:

- a) Có tổ chức;
- b) Có tính chất chuyên nghiệp;
- c) Chiếm đoạt tài sản trị giá từ 50.000.000 đồng đến dưới 200.000.000 đồng;
- d) Tái phạm nguy hiểm;
- đ) Lợi dụng chức vụ, quyền hạn hoặc lợi dụng danh nghĩa cơ quan, tổ chức;
- e) Dùng thủ đoạn xảo quyệt;
- g) Sử dụng công nghệ cao”.

Thứ hai, cần ban hành văn bản hướng dẫn cụ thể về tình tiết “sử dụng công nghệ cao” để có cơ sở pháp lý trong việc áp dụng trên thực tế. Tác giả cho rằng, trong các phương thức sử dụng công nghệ cao để thực hiện tội phạm đã được phân tích nêu trên, thì sử dụng thành tựu công nghệ mới trên nền tảng mạng internet, mạng viễn thông để lừa đảo chiếm đoạt tài sản nên được coi là “sử dụng công nghệ cao”. Vì vậy, thuật ngữ “sử dụng công nghệ cao” có thể được giải thích theo hướng là việc sử

dụng thành tựu công nghệ mới trên nền tảng mạng internet, mạng viễn thông để thực hiện tội phạm.

Thứ ba, tăng cường hiệu quả quản lý dữ liệu cá nhân. Hiện nay, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 13/2023/NĐ-CP ngày 17/4/2023 về bảo vệ dữ liệu cá nhân, theo đó, các hành vi vi phạm quy định về bảo vệ dữ liệu cá nhân đều bị xử lý nghiêm (Điều 4), đồng thời thống nhất quản lý nhà nước về bảo vệ dữ liệu cá nhân (Điều 5). Trên cơ sở văn bản về quản lý và bảo vệ dữ liệu cá nhân, cần phải thường xuyên thanh tra, kiểm tra, tăng cường hướng dẫn cơ quan, tổ chức, cá nhân về biện pháp, quy trình, tiêu chuẩn bảo vệ dữ liệu cá nhân... Từ đó, góp phần tích cực vào việc nâng cao hiệu quả phòng ngừa tội phạm sử dụng công nghệ cao để lừa đảo chiếm đoạt tài sản của người khác.

Tài liệu tham khảo:

1. Nghị định số 25/2014/NĐ-CP ngày 7/4/2014 của Chính phủ quy định về phòng, chống tội phạm và vi phạm pháp luật khác có sử dụng công nghệ cao.
2. Nghị định số 13/2023/NĐ-CP ngày 17/4/2023 của Chính phủ về bảo vệ dữ liệu cá nhân.
3. Trường Đại học Luật Hà Nội, Giáo trình Luật hình sự Việt Nam, Phần các tội phạm, Quyển 1, Nguyễn Ngọc Hòa chủ biên, Nxb. Công an nhân dân, 2021.
4. <https://officialaccount.me/d/1050964266292362651?zl3rd=815789662550058820&id=43ab5473af3646681f27&pageId=1050964266292362651>, truy cập ngày 17/7/2024.
5. <https://cand.com.vn/phap-luat/canh-giac-toi-pham-lua-dao-cong-nghe-cao-i715336/>, truy cập ngày 29/11/2023.
6. <https://cand.com.vn/phap-luat/canh-sat-hinh-su-ha-noi-vach-tran-cac-thu-doan-lua-dao-cong-nghe-cao-i655606/>, truy cập ngày 1/6/2022.
7. <https://nld.com.vn/chuyen-gia-an-ninh-mang-hieu-pc-canh-bao-lua-dao-tu-sinh-trac-hoc-cua-nan-nhan-196240717154612936.htm>, truy cập ngày 17/7/2024.
8. <https://nld.com.vn/cong-an-canh-bao-24-thu-doan-lua-dao-cong-nghe-cao-196240323142918105.htm>, truy cập ngày 23/3/2024.

9. <https://www.qdnd.vn/giao-duc-khoa-hoc/cac-van-de/cuoc-goi-lua-dao-deepfake-la-gi-hoat-dong-nhu-the-nao-723568>, truy cập ngày 01/4/2023.

---

[1]. Là công nghệ ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) tạo ra các sản phẩm công nghệ âm thanh, hình ảnh và video làm giả đối tượng ngoài đời thực (Cuộc gọi lừa đảo Deepfake là gì, hoạt động như thế nào? <https://www.qdnd.vn/giao-duc-khoa-hoc/cac-van-de/cuoc-goi-lua-dao-deepfake-la-gi-hoat-dong-nhu-the-nao-723568>, truy cập ngày 1/4/2023).

[2]. Cảnh giác tội phạm lừa đảo công nghệ cao, <https://cand.com.vn/phap-luat/canh-giac-toi-pham-lua-dao-cong-nghe-cao-i715336/> truy cập ngày 29/11/2023.